

**МАЛИНІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ
МАЛИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Практичний посібник

**САМООСВІТА
ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

Малин – 2022 р.

Затверджено на засіданні методичного об'єднання вчителів початкових класів Малинівського ліцею Малинської міської ради Житомирської області (протокол № 3 від 24 листопада 2022 року)

Укладач: Людмила ВЛАСЕНКО – учитель початкових класів вищої кваліфікаційної категорії, старший вчитель Малинівського ліцею Малинської міської ради Житомирської області

Рецензент: Ігор МАРЕК – директор Малинівського ліцею Малинської міської ради Житомирської області, учитель історії вищої кваліфікаційної категорії

Самоосвіта та підвищення кваліфікації є необхідною умовою професійної діяльності педагога. Суспільство завжди ставило і буде ставити перед вчителем високі вимоги. Для того, щоб вчити інших, потрібно знати більше, ніж інші. Тому вдосконалення педагогічної майстерності й підвищення кваліфікації є головним завданням кожного вчителя.

Даний посібник містить матеріали, які можуть допомогти педагогічному працівнику в організації своєї самоосвіти та підвищення кваліфікації.

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Самоосвіта як безперервний процес саморозвитку та самовдосконалення педагогів.....	5
3. Нормативно - правове підґрунтя організації системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників	6
4. Етапи планування процесу підвищення кваліфікації	11
5. Післямова.....	19
6. Список використаних джерел	20
7. Додатки.....	22

ВСТУП

**«Ти лише до тих пір здатний
сприяти освіті інших, поки
продовжуєш працювати
над власною освітою»**

Дістерверг

Суспільство завжди ставить до вчителя високі вимоги. Сьогодні треба розуміти, що сучасний учитель має бути в курсі передових технологій, орієнтуватися в сучасній політиці, економіці, мати знання в різних сферах суспільного життя тощо. Педагог повинен постійно самовдосконалюватися, тому що його робота пов'язана з постійним оновленням.

Модель сучасного вчителя передбачає готовність до застосування нових освітянських ідей, здатність постійно навчатися, бути у постійному творчому пошуку. Саме тому основною метою саморозвитку й самоосвіти вчителя має стати досягнення бажаного рівня професійної компетентності.

Укладаючи практичний посібник «Самоосвіта та підвищення кваліфікації педагогічних працівників» мали на меті допомогти освітянам знайти натхнення і ресурси для професійного розвитку та самовдосконалення; показати переваги сучасної системи підвищення кваліфікації вчителів; надати потрібну інформацію, яка допоможе визначити правові засади підвищення кваліфікації (перелік основних документів, а також посилання на важливі пункти і статті, що допоможуть освітянам розібратися в питаннях, що регламентують процес підвищення кваліфікації).

2. САМООСВІТА ЯК БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОЦЕС САМОРОЗВИТКУ ТА САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІВ

В умовах розвитку сучасної української освіти активно обговорюється питання про те, яким повинен бути сучасний учитель, якими знаннями, навичками, компетенціями він повинен володіти.

Щодня, щогодини люди відкривають нові явища, процеси, закономірності, що веде до неупинного розвитку та впровадження нових технологій. Тому, за словами Малколма Шепарда Ноулза, американського педагога, що займався навчанням дорослих «головним сьогоднішнім завданням стало виробництво компетентних людей – таких людей, які були б здатні застосовувати свої знання в умовах, що змінюються, і ... чия основна компетенція полягає в умінні включатися в постійне самонавчання впродовж усього життя».

Існує думка, що доброту можна виховати тільки добротою, правдивість – тільки правдивістю, чемність – тільки чемністю і так далі. Отже, компетентну особистість може навчати педагог котрий на перше місце ставить систематичну самостійну роботу з розвитку професійної компетентності, поглиблення теоретичних знань та практичних умінь.

Тому в сучасних умовах розвитку нової української освіти доволі актуальною є проблема неперервної освіти, спрямованої на професійне становлення, вдосконалення педагогічної майстерності й підвищення кваліфікації. Тобто, проблема самоосвіти стає все більш актуальною.

У певної частини сучасних освітян, особливо з досвідом роботи, ставлення до самоосвіти неоднозначне. «Потрібно чи не потрібно?» «Повинен чи не повинен?»

Розуміємо, що таких запитань сьогодні не повинно виникати у сучасного педагога. Адже в законі України “Про освіту” ст. 59 зазначено: **«Педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов’язані постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру»**. [2]

Навчання впродовж життя – одна з найважливіших компетентностей сучасної людини. Навіть більше – це одна з глобальних цілей сталого розвитку, затверджених у 2015 році на саміті ООН. А ще постійний саморозвиток і підвищення кваліфікації є важливою складовою професійного життя педагога.

Крім того, саме самоосвіта та саморозвиток потрібні не лише педагогам, а й їхнім учням. Адже все це – заради виховання успішних людей, заради кращого

майбутнього. А саморозвиток учителя неабияк надихне на те саме учнів! Отже, для того, щоб навчати, вчителю самому необхідно постійно вчитись.

До ефективних інструментів для самоосвіти педагогічних працівників належать: тренінги, курси, уроки, допомога коуча, спілкування з професіоналами, тематичні портали і форуми.

Самоосвіту також варто розглядати у контексті підвищення кваліфікації, адже насправді ці два поняття просто не існують окремо одине від одного.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ПІДґРУНТЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Упродовж останніх років в Україні було розроблено та запроваджено нову систему підвищення кваліфікації, яка передбачає серйозне розширення можливостей для самовдосконалення та розвитку педагогічної майстерності вчителів.

Для того, аби ідеально розбиратися в усіх нюансах та обрати найкращий шлях для саморозвитку, варто ознайомитися з документами, що урегульовують систему підвищення кваліфікації.

Закон України «Про освіту» [2]

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Стаття 59. Професійний розвиток та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників.

1. Професійний розвиток педагогічних і науково-педагогічних працівників передбачає постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання. Заклади освіти, в яких працюють педагогічні та науково-педагогічні працівники, сприяють їхньому професійному розвитку та підвищенню кваліфікації.

2. Підвищення кваліфікації може здійснюватися за різними видами (навчання за освітньою програмою, стажування, участь у сертифікаційних програмах, тренінгах, семінарах, семінарах-практикумах, семінарах-нарадах, семінарах-тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо) та у різних формах (інституційна, дуальна, на робочому місці (на виробництві) тощо).

Педагогічні та науково-педагогічні працівники мають право підвищувати кваліфікацію у закладах освіти, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою. Результати підвищення кваліфікації у таких закладах освіти не потребують окремого визнання і підтвердження.

Педагогічні та науково-педагогічні працівники мають право підвищувати кваліфікацію в інших суб'єктів освітньої діяльності, фізичних та юридичних осіб. Результати підвищення кваліфікації педагогічного (науково-педагогічного) працівника у таких суб'єктів визнаються окремим рішенням педагогічної (вченої) ради. Умови і порядок визнання результатів підвищення кваліфікації у таких суб'єктів визначаються відповідно до частини шостої цієї статті. Вид, форму та суб'єкта підвищення кваліфікації обирає педагогічний (науково-педагогічний) працівник.

Закон України «Про повну загальну середню освіту» [3]

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

Стаття 51. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників

1. Кожен педагогічний працівник зобов'язаний щороку підвищувати свою кваліфікацію відповідно до Закону України «Про освіту» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

Кожному педагогічному працівникові гарантується право підвищувати кваліфікацію в комунальному закладі післядипломної освіти, розташованому на території відповідної (за місцем проживання такого педагогічного працівника) області, Автономної Республіки Крим, міста Києва чи Севастополя, що не обмежує його право обрати іншого суб'єкта освітньої діяльності для підвищення своєї кваліфікації.

2. Загальна кількість академічних годин для підвищення кваліфікації педагогічного працівника протягом п'яти років, яка оплачується за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, не може бути меншою за 150 годин, з яких не менше 10 відсотків загальної кількості годин обов'язково повинні бути спрямовані на вдосконалення знань, вмінь і практичних навичок у частині роботи з учнями з особливими освітніми потребами.

Педагогічним працівникам відшкодовуються відповідно до законодавства витрати, пов'язані з відрядженням на підвищення кваліфікації.

3. На основі пропозицій педагогічних працівників педагогічна рада закладу освіти формує та затверджує річний план підвищення кваліфікації педагогічних працівників на наступний календарний рік, що визначає вид, форму, суб'єктів підвищення кваліфікації, кількість годин і строки проходження підвищення кваліфікації педагогічними працівниками закладу освіти.

4. За результатами успішного підвищення кваліфікації кожен суб'єкт підвищення кваліфікації зобов'язаний видати педагогічному працівникові документ про підвищення кваліфікації, що має містити, зокрема, опис досягнутих ним результатів навчання.

«Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (Постанова №800 КМУ від 21.08.2019) [1]
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-п#Text>

Зверніть увагу!

Пункт 6. Педагогічні і науково-педагогічні працівники можуть підвищувати кваліфікацію за різними формами, видами.

Пункт 7. Педагогічні та науково-педагогічні працівники самостійно обирають конкретні форми, види, напрями та суб'єктів надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації (далі - суб'єкти підвищення кваліфікації).

Пункт 9. Суб'єктом підвищення кваліфікації може бути заклад освіти (його структурний підрозділ), наукова установа, інша юридична чи фізична особа, у тому числі фізична особа - підприємець, що провадить освітню діяльність у сфері підвищення кваліфікації педагогічних та/або науково-педагогічних працівників.

Пункт 13. За результатами проходження підвищення кваліфікації педагогічним та науково-педагогічним працівникам видається документ про підвищення кваліфікації, технічний опис, дизайн, спосіб виготовлення, порядок видачі та обліку якого визначається відповідним суб'єктом підвищення кваліфікації.

Пункт 16. Загальний обсяг підвищення кваліфікації педагогічного або науково-педагогічного працівника закладу загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти не може бути менше ніж 150 годин на п'ять років.

Пункт 24. У суб'єктів підвищення кваліфікації, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою, не потребують окремого визнання чи підтвердження.

Зміни до Постанови №800 від 27.12.2019.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1133-2019-п#Text>

Дана постанова закріплює те, що вчитель може сам обирати де і як аме йому підвищувати кваліфікацію.

Лист МОН України «Щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти» (04.03.2020).

<https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>

Зверніть увагу! У документі сказано про те, що законодавство України не надає жодному органу влади, установі чи організації повноважень стосовно виокремлення (виділення) власними листами чи в інший спосіб конкретних суб'єктів підвищення кваліфікації. Їх видання (розсилання) є незаконним.

Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження концепції розвитку педагогічної освіти» від 16.07.2018 № 776 [8]

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitkupedagogichnoyi-osviti>

3.1. Безперервний професійний розвиток та підвищення кваліфікації педагогічних працівників Безперервний професійний розвиток може здійснюватися шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти, а його результати накопичуватися в електронному портфоліо педагогічного працівника, що розміщується на веб-сайті закладу освіти (роботодавця педагогічного працівника), або його засновника. Здобуті у формальній освіті кваліфікації зараховуються як підвищення кваліфікації і не потребують окремого визнання чи підтвердження.

Накопичення визнаних результатів навчання у формальній, неформальній та/або інформальній освіті може бути підставою для присвоєння професійних (зокрема, часткових) та здобуття повних освітніх кваліфікацій.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників» від 23.12.2015 № 1109 <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1109-2015-%D0%BF>

Документ визначає перелік кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників.

Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників» від 06.10.2010 N 930
<https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1255-10>

Цей документ визначає порядок атестації керівників, їх заступників, інших педагогічних працівників дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних, вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації незалежно від підпорядкування, типів і форм власності, навчально-методичних (науково-методичних) установ і закладів післядипломної освіти, спеціальних установ для дітей, а також педагогічних працівників закладів охорони здоров'я, культури, соціального захисту, інших закладів та установ у штаті яких є педагогічні працівники.

Наказ Міністерства соціальної політики «Про затвердження Методики розроблення професійних стандартів» від 22.01.2018 № 74
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0165-18/ed20180122#n20>

Документ визначає загальні вимоги до розроблення професійних стандартів з метою надання методичної допомоги роботодавцям, їхнім організаціям та об'єднанням, галузевим (міжгалузевим) радам, центральним органам виконавчої влади, науковим установам, іншим зацікавленим суб'єктам у забезпеченні єдиного підходу та дотримання об'єктивності під час розроблення професійних стандартів та забезпечення якості проведення їх перевірки.

Наказ Міністерства освіти і науки України «Про документи про підвищення кваліфікації» від 19.01.2016 № 34

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/5a1feal29ab6c.pdf>

Документ містить примірний перелік інформації, яка повинна міститися в документі про підвищення кваліфікації.

Про затвердження плану розроблення та імплементації модулів «навчання через гру» у програми підготовки педагогів та підвищення кваліфікації педагогічних працівників №1454 від 26.12.2018

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-planu-rozroblennya-taimplementaciyi-moduliv-navchannya-cherez-gru-u-programi-pidgotovki-pedagogivta-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikov>

Професійні стандарти

Наказами Міністерства економіки України затверджено професійні стандарти (загальні компетентності, перелік та опис трудових функцій, знань, умінь та навичок) керівника (директора), вчителів і практичних психологів закладів освіти:

1. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти». Наказ Мінекономіки від 17.09.2021 № 568-21
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2021/09/22/Nakaz-568-zatverdzh.standartu.keriv.22.09.pdf>

2. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Наказ Мінекономіки від 23.12.2020 № 2736

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>

3. Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти». Наказ Мінекономіки від 24.11.2020 №2425 *(розміщено в Реєстрі професійних стандартів)*

<https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-atestaciyi-vchiteliv-pochatkovih-klasiv-yaki-uspishno-prajshli-sertifikaciyu>

У документі визначено, що успішне проходження вчителем початкових класів процедури сертифікації (підтверджене відповідним сертифікатом) є достатньою підставою для прийняття атестаційною комісією рішення про присвоєння йому наступної кваліфікаційної категорії або підтвердження наявної вищої категорії без надання ним жодних додаткових документів чи проведення будь-яких заходів, пов'язаних із вивченням діяльності такого педагогічного працівника.

Лист МОН України «Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти» від 30.11.2020 №6/1427
https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/12/Standart_Praktychnyy_psykholoh.pdf

У листі рекомендовано використовувати професійний стандарт для створення освітніх програм закладами вищої освіти та для підвищення кваліфікації практичних психологів. І лише потім застосовувати його під час перевірки роботи практичного психолога під час атестації раз на 5 років та/або добровільної сертифікації. Також звернуто увагу, що професійний стандарт є інструментом для:

- систематизації вмінь і навичок (створення посадових інструкцій);
- підготовки молодих фахівців;
- само- та оцінювання діяльності практичного психолога;
- підвищення кваліфікації та професійного розвитку.

4. ЕТАПИ ПЛАНУВАННЯ ПРОЦЕСУ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Після опрацювання нормативних документів можна приступити до планування підвищення кваліфікації на 5 років. Щоб підвищення кваліфікації не здавалося нескінченним монотонним обов'язком, можна розкласти його на п'ять послідовних етапів. Після цього шлях до мети стане простішим та ефективнішим.

Напрямок підвищення кваліфікації

Шлях до педагогічної майстерності починається з першого етапу - це визначення напрямку підвищення кваліфікації. І саме цей етап задає напрям подальшого руху. Він надзвичайно важливий! Тому слід розуміти, куди ми йдемо, що хочемо вдосконалити та навіщо нам це потрібно. Тут нам у пригоді може стати система SMART, що допоможе ставити досяжні професійні цілі. І, власне, досягати мети.

Варто ставити перед собою конкретну мету, результат якої можна виміряти, досяжність якої є абсолютно реальною, відповідною до ваших потреб і своєчасною для вашого професійного зростання.

До прикладу, педагогічна SMART-мета – до кінця липня 2023 року пройти курси та вебінари з теми «Робота з учнями, що мають особливі освітні потреби», щоб з 1 вересня 2023 року застосовувати отримані знання на практиці (у класі буде навчатися учень з ООП). Невдалий приклад SMART-мети – протягом 2023 року підвищувати кваліфікацію.

Отже, варто вирішити, чого саме потребуємо: отримати нові чи поглибити здобуті раніше компетентності? Можливо, у професійному житті щось змінилося: стали класним керівником чи взагалі директором закладу освіти; до класу прийшла

дитина з ООП; необхідно оперативно протидіяти випадкам булінгу? І отут саме можуть знадобитися нові знання!

Далі варто оцінити рівень власної професійної майстерності, фахових і загальних компетентностей. Тут у пригоді може стати:

- бланк для визначення рівня володіння знаннями з обраної теми;

Тема	Що я знаю	Що я хочу дізнатися	Якого результату очікую	Мої кроки до досягнення мети

- бланк самооцінювання;

Що я вмію	Чого я не вмію	Чого бажаю навчитися	Якого результату очікую	Де я можу цього навчитися

- анкета самооцінювання учасниками сертифікації власної педагогічної майстерності

[Sertifikaciya_Anketa_samoocinyuvannya-2021_compressed.pdf \(sqe.gov.ua\)](https://sqe.gov.ua/Sertifikaciya_Anketa_samoocinyuvannya-2021_compressed.pdf)

Таке самооцінювання допоможе зрозуміти, у якому напрямку маємо йти.

Також можна звернутися за порадою до колег, адже інколи зі сторони видніше.

Наступне, що робимо на цьому етапі, це визначаємося з **формою підвищення кваліфікації**:

- інституційною (очною, заочною, дистанційною, мережевою);
- дуальною (коли теоретичний матеріал опановується в закладі з педагогом, а практичне навчання проходить на виробництві);
- на робочому місці тощо.

А ще визначаємося з **видами підвищення кваліфікації**. До основних видів відносять навчання за програмою підвищення кваліфікації (у тому числі участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо), а також стажування. Більше того, маємо право поєднувати форми підвищення кваліфікації та підвищувати кваліфікацію у різних суб'єктів.

Обсяг підвищення кваліфікації

Наступним етапом є визначення обсягу підвищення кваліфікації. Не намагаємося охопити все й одразу! Сфокусовуємо увагу на 2-3 аспектах педагогічної діяльності та починаємо працювати. При цьому пам'ятаємо, що **основними напрямками підвищення кваліфікації** є:

- розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій);

- формування у здобувачів освіти спільних для ключових компетентностей вмінь, визначених частиною першою статті 12 Закону України «Про освіту»;
- психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку, основи андрагогіки;
- створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами (до таких дітей, зокрема, можуть бути віднесені діти з інвалідністю, обдаровані діти, діти з національних меншин, діти, які не встигають опанувати навчальну програму з різних причин тощо);
- використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку;
- мовленнєва, цифрова, комунікаційна, інклюзивна, емоційно-етична компетентність;
- розвиток управлінської компетентності (для керівників закладів освіти та їх заступників) тощо.

При цьому слова «основні напрями» і «тощо» означають, що це не виключний перелік напрямів підвищення кваліфікації і компетентностей, на вдосконалення яких може бути спрямоване підвищення кваліфікації. Ніхто не може заборонити педагогічному працівникові чи обмежити його право «вільно обирати» будь-які програми підвищення кваліфікації чи їх складові.

Наступний крок. Розписуємо свої професійні плани на найближчі 5 років, потім розподіляємо їх за роками та семестрами. Лишаємо 20% на імпровізацію, адже можуть виникнути нагальні питання, які потребуватимуть оперативного розв'язання та нових знань. Розподіляємо час на професійний розвиток рівномірно.

Рік	Напрямок підвищення кваліфікації	Кількість годин	Форма	Вид	Фінансування	Примітка
2020						
2021						
2022						
2023						
2024						

Головне пам'ятаємо, що маємо підвищувати кваліфікацію щорічно, а загальний обсяг підвищення кваліфікації протягом 5 років для педагогічних працівників закладу загальної середньої освіти не може бути меншим за 150 годин, а для педагогічних працівників дошкільного, позашкільного закладу освіти - не може бути менше ніж 120 годин на 5 років, з яких не менше 10 відсотків загальної кількості

годин **обов'язково** повинні бути спрямовані на вдосконалення знань, умінь і навичок роботи з учнями з особливими освітніми потребами.

Педагогічні, науково-педагогічні працівники ЗЗСО, професійної освіти	Не менше 150 годин	З яких: - не менше 10% загальної кількості годин обов'язково повинні бути спрямовані на вдосконалення знань, умінь і навичок роботи з учнями з ООП; - використання інформаційно-комунікативних (цифрових) технологій в освітньому процесі.
Педагогічні працівники дошкільного, позашкільного закладу освіти	Встановлюється його засновником, але не може бути менше ніж 120 годин	
Новопризначені керівники	Протягом першого року після призначення на посаду обсягом не менше 90 годин (з управлінської діяльності).	

Крім того не забуваємо підвищувати кваліфікацію з питання використання інформаційно-комунікативних (цифрових) технологій в освітньому процесі, адже у п. 5.11. «... дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти» ні працівники, які організують дистанційне навчання, мають кваліфікацію щодо використання інформаційно-комунікативних технологій в освітньому процесі шляхом формальної (за типовою програмою підвищення кваліфікації), неформальної або інформальної освіти в установленому законодавством». [10]

Підвищення кваліфікації керівників закладів освіти ґрунтується на тих самих засадах, що і підвищення кваліфікації інших педагогічних працівників, але є особливість, пов'язана з їхніми управлінськими повноваженнями. Зокрема частина четверта статті 38 Закону про ПЗСО передбачає, що «керівник зобов'язаний протягом першого року після призначення на посаду пройти курс підвищення кваліфікації з управлінської діяльності обсягом не менше 90 навчальних годин». [3] Ці 90 годин мають бути включені до загального обсягу підвищення кваліфікації.

Законодавство не визначає ні мінімальну, ні максимальну кількість годин, які педагогічний працівник має присвятити своєму професійному розвитку впродовж одного року.

Звертаємо також увагу і на те, що відповідно до пункту 15 Порядку «у разі викладання кількох навчальних предметів педагогічні працівники самостійно обирають послідовність підвищення кваліфікації за певними напрямками у міжтестастійний період у межах загального обсягу (тривалості) підвищення кваліфікації». [1] Отже, підвищення кваліфікації таких працівників упродовж п'яти років має становити сукупно, «**за всіма посадами, які обіймає педагогічний працівник та/або навчальними предметами** не менше 150 годин для педагогічних

працівників закладу загальної середньої освіти та не менше 120 годин для педагогічних працівників закладів дошкільної та позашкільної освіти.» [7]

Облік результатів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладу освіти впродовж 5 років варто здійснювати на підставі отриманих закладом освіти копій документів про підвищення кваліфікації. Не пізніше 25 грудня працівник повинен поінформувати керівника закладу освіти про стан проходження ним підвищення кваліфікації у поточному році з додаванням копій отриманих документів про підвищення кваліфікації. Відповідна інформація зберігається в особовій справі працівника відповідно до законодавства.

Педагогічним працівникам також рекомендується самостійно у довільній формі обліковувати власні результати підвищення кваліфікації з метою уникнення непорозумінь.

Рік	Суб'єкт підвищення кваліфікації	Тема, вид	№ сертифіката	Дата проходження	Кількість годин	Визнання

Суб'єкт підвищення кваліфікації

Наступним етапом є визначення суб'єкта підвищення кваліфікації.

Наразі вибір суб'єктів підвищення кваліфікації доволі широкий. Тому маємо можливість знайти курси, які задовольняють наші потреби. Основним питанням має стати вивчення, аналіз і оцінювання програм підвищення кваліфікації, якості послуг з підвищення кваліфікації та переліку очікуваних результатів.

Хто ж може підвищувати кваліфікацію педагога?

Це і заклад освіти або його структурний підрозділ, і наукова установа, і юридична особа, і фізична особа, в тому числі – фізична особа-підприємець, яка проводить освітню діяльність у сфері підвищення кваліфікації педагогічних та/або науково-педагогічних працівників.

А як обрати суб'єкта підвищення кваліфікації? Для цього варто:

- здійснити самоаналіз своєї професійної діяльності;
- визначитися з темою, напрямком;
- аналізуємо пропозиції (переглядаємо улюблені та популярні; питаємо в колег, шукаємо в соціальних мережах і google) та обираємо ті, які варті уваги;
- з'ясовуємо для себе: чи потрібен сертифікат і чи готові вкласти кошти.

Важливим кроком на даному етапі є **перевірка суб'єкта підвищення кваліфікації**. Для цього:

- вивчаємо повну назву суб'єкта;

- перевіряємо інформацію про суб'єкт і особливо його КВЕД (класифікатор видів економічної діяльності). Це ми можемо зробити у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (безкоштовний пошук відомостей).

За посиланням <https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search> Освітня діяльність –це квед85.59 і 85.60.

А ще нам допоможе Сервіс для визначення кодів видів економічної діяльності за КВЕД <http://kved.ukrstat.gov.ua/cgi-bin/kv-query.exe?kv05=85.59+>

Потрібно бути уважними до свого вибору, не підходити до цього формально. Цифри, документи, години – це добре, але є й інші важливі моменти. Маємо проаналізувати можливості, які відкриваються перед нами з отриманням нових знань. Обираємо ті види підвищення педагогічної кваліфікації, які підходять саме нам.

Перевірка документів про підвищення кваліфікації

Важливим етапом є перевірка документів про підвищення кваліфікації. Відповідно до частини четвертої статті 51 Закону про ПЗСО, за результатами успішного підвищення кваліфікації педагог має отримати відповідний документ. Але він має відповідати певним вимогам. Звісно, досвідчені суб'єкти підвищення кваліфікації навряд чи припустяться помилки, втім, ми теж маємо знати, якими мають бути документи.

Перелік виданих документів про підвищення кваліфікації оприлюднюється на веб-сайті суб'єкта підвищення кваліфікації протягом 15 календарних днів після їх видачі.

Документ про підвищення кваліфікації має містити інформацію про:

- повне найменування суб'єкта підвищення кваліфікації (для юридичних осіб) або ПІБ фізичної особи, яка надає освітні послуги;
- ПІБ педагогічного працівника, який підвищив кваліфікацію;
- форму, вид, напрям підвищення кваліфікації та його тривалість в годинах або кредитах ЄКТС;
- опис результатів навчання;
- дату видачі та обліковий запис документа про підвищення кваліфікації;
- найменування посади, ПІБ особи, яка підписала документ від імені суб'єкта підвищення кваліфікації, та її підпис. [1]

Іноді на документі про підвищення кваліфікації є QR-код за яким можна перевірити всю необхідну інформацію.

Звертаємо увагу і на програми для підвищення кваліфікації, які мають бути розміщені на сайті суб'єкта підвищення кваліфікації.

Програма має містити:

найменування, мету, напрям, зміст, обсяг, форму (форми) підвищення кваліфікації, перелік компетентностей. [1]

Програма може містити:

розподіл годин за видами діяльності, строки виконання програми, місце виконання, очікувані результати навчання, вартість/безоплатний характер надання освітньої послуги, графік освітнього процесу тощо. [1] І переходимо до останнього етапу. Це...

Оформлення визнання результатів підвищення кваліфікації

Отже, ми пройшли курси, переглянули цікаві вебінари, взяли участь у важливих конференціях... Саме час оформити все офіційно! Якщо підвищували кваліфікацію у суб'єктів, що провадять освітню діяльність за акредитованою програмою, то окремого визнання і підтвердження документи, отримані від них, не потребують.

А от якщо підвищували кваліфікацію в інших суб'єктів освітньої діяльності, фізичних та юридичних осіб, то доведеться почекати рішення педагогічної ради.

Після того, як отримали документ про результати:

- протягом місяця після завершення навчання пишемо клопотання;
- педагогічна рада протягом місяця його розглядає;
- педрада має заслухати вчителя, оцінити якість засвоєння та реалізації програми підвищення кваліфікації. Після цього приймається рішення про визнання або невизнання результатів підвищення кваліфікації. Одна з основних умов визнання – набуття педагогом нових чи вдосконалення наявних компетентностей (знань, умінь, навичок тощо).

Визнання окремих видів діяльності педагогічних працівників як результатів підвищення кваліфікації

Окремі види діяльності, такі як самоосвіта, здобуття наукового ступеня чи ступеня вищої освіти, навчання за програмою, програма академічної мобільності, наукове стажування не є власне підвищенням кваліфікації, проте за своїми результатами можуть бути визнані (зараховані) як підвищення кваліфікації саме у зв'язку з тим, що особа під час відповідної діяльності здобула нові та/або вдосконалила раніше здобуті компетентності у межах професійної діяльності або галузі знань.

Згідно з пунктом 30 Порядку «здобуття бакалаврського, магістерського або наукового рівня вищої освіти вперше або за іншою спеціальністю у межах

професійної діяльності або галузі знань визнається як підвищення кваліфікації педагогічних працівників.» [1] Тут варто звернути увагу на те, що здобуття педагогічним працівником відповідного рівня вищої освіти **«визнається», а не «може бути визнане»** педагогічною радою. Таке «визнання» може відбутися лише одноразово (у рік подання до закладу освіти відповідного диплому про вищу освіту).

Відповідно до пункту 29 Порядку «результати самоосвіти педагогічних працівників, які мають науковий ступінь та/або вчене, почесне чи педагогічне звання (крім звання «старший вчитель»), можуть бути визнані педагогічними радами відповідних закладів як підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Обсяг підвищення кваліфікації шляхом самоосвіти зараховується відповідно до визнаних результатів навчання, але не більше 30 годин або одного кредиту ЄКТС на рік». [1]

Як же визнати самоосвіту? Для цього педагогічний працівник подає клопотання до педагогічної ради і здійснює звіт за результатами самоосвіти: творча робота, персональне розроблення електронного освітнього ресурсу тощо.

Планування підвищення кваліфікації

Окремим етапом є **планування підвищення кваліфікації**, яке здійснюється у два етапи.

Дії керівника

Керівник забезпечує **на I етапі** планування підвищення кваліфікації:

- визначення строків і процедури подання педагогічними працівниками своїх пропозицій до орієнтовного плану підвищення кваліфікації;
- розгляд педагогічною радою питання про затвердження орієнтовного плану підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- оприлюднення на інформаційному стенді закладу освіти та на його вебсайті протягом двох робочих днів з дня його затвердження педагогічною радою, але не пізніше 25 грудня поточного року.

Керівник забезпечує **на II етапі** планування підвищення кваліфікації:

- невідкладне оприлюднення загального обсягу коштів, передбаченого для підвищення кваліфікації педагогічних працівників після затвердження в установленому порядку кошторису закладу освіти на відповідний рік;
- подання на розгляд педагогічною радою закладу освіти плану підвищення кваліфікації на відповідний рік у межах коштів, затверджених у кошторисі закладу освіти за всіма джерелами надходжень на підвищення кваліфікації на відповідний рік (за винятком коштів самостійного фінансування підвищення кваліфікації педагогічними працівниками).

Дії педагогічного працівника:

На I етапі:

- подає пропозиції керівникові до орієнтовного/річного плану підвищення кваліфікації у строки і за процедурою, які визначені у закладі освіти.

На II етапі:

- протягом 15 календарних днів з дня отримання інформації про загальний обсяг коштів, передбаченого для підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладу освіти, педагог подає керівникові закладу свою пропозицію до плану підвищення кваліфікації на відповідний рік;

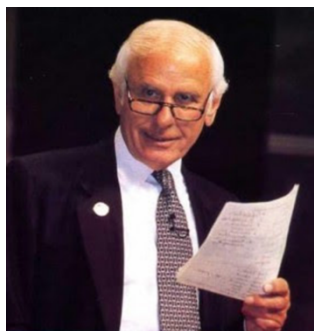
- за згодою педагогічного працівника його пропозиція може бути уточнена або змінена, зокрема з урахуванням обсягу видатків, передбачених на підвищення кваліфікації;

- відповідно до пункту 8 Порядку педагогічні працівники мають право на підвищення кваліфікації і поза межами плану підвищення кваліфікації закладу освіти на відповідний рік. Вочевидь, поза межами плану відбувається підвищення кваліфікації за рахунок самостійного фінансування педагогічним працівником;

- також за погодженням педагогічного працівника, керівника відповідного закладу освіти і суб'єкта підвищення кваліфікації строки(графік) підвищення кваліфікації цього працівника протягом відповідного року можуть бути уточнені без внесення змін до плану підвищення кваліфікації. Таким чином, якщо ситуація потребує лише уточнення (зміни) конкретних строків підвищення кваліфікації, то це можна робити без внесення змін до плану за умови погодження з керівником закладу освіти і суб'єктом підвищення кваліфікації. Форма узгодження - довільна.

5. ПІСЛЯМОВА

Сьогодні можна вчитися із задоволенням. Вчитися можна різними шляхами, і кожен обирає собі найбільш прийнятний, але хочеться нагадати слова німецького педагога, філософа **Адольфа Дістервега**: *«Ти лише доти здатен сприяти освіті інших, поки продовжуєш працювати над власною освітою ...»*.

А ще пам'ятайте слова **Джимі Рона**, всесвітньо відомого філософа бізнесу, який розробляв стратегії діяльності Coca-Cola, Херох, General Motors і був особистим бізнес-тренером Білла Гейтса: *«Формальна освіта допоможе вам вижити, а самоосвіта приведе вас до успіху»*.

Тож бажаю всім успіхів у такій нелегкій і водночас цікавій справі!

Які б складнощі не спіткали вас на шляху вчителювання, любіть себе та приймайте себе такими, якими ви є! Інколи нам так легко підтримувати інших і так складно допомогти собі. Продовжуйте відстежувати прогрес і хвалити себе за будь-які успіхи. Самовдосконалення та самопідтримка мають іти разом.

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (Постанова №800 КМУ від 21.08.2019)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-п#Text>
2. Закон України «Про освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Зміни до Постанови №800 від 27.12.2019.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1133-2019-п#Text>
5. Лист МОН України «Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти» від 30.11.2020 №6/1427
https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/12/Standart_Praktychnyy_psykholoh.pdf
6. Лист МОН України «Щодо атестації вчителів початкових класів, які успішно пройшли сертифікацію» від 15.12.2020 № 1/9-690
<https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-atestaciyi-vchiteliv-pochatkovih-klasiv-yaki-uspishno-pr-ojshli-sertifikaciyu>
7. Лист МОН України «Щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти» (04.03.2020 №1/9-141)
<https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikov-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
8. Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.07.2018 № 776 «Про затвердження концепції розвитку педагогічної освіти»
<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitkupedagogichnoyi-osviti>
9. Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.10.2010 N 930 «Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1255-10#Text>
10. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 № 1115 «Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1109 «Про затвердження переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників»
<https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1109-2015-%D0%BF>
12. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Наказ Мінекономіки від 23.12.2020 № 2736
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>

13. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти». Наказ Мінекономіки від 17.09.2021 № 568-21

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2021/09/22/Nakaz-568-zatverdzh.standartu.keriv.22.09.pdf>

14. Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти». Наказ Мінекономіки від 24.11.2020 №2425 *(розміщено в Реєстрі професійних стандартів)*

https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/12/Standart_Praktychnyy_psykholoh.pdf

7. ДОДАТКИ

Додаток 1

Основні форми підвищення кваліфікації

Форми підвищення кваліфікації	Документ
Формами підвищення кваліфікації є: ✓ інституційна (очна / денна), ✓ інституційна (очна / вечірня), ✓ заочна, ✓ дистанційна, ✓ мережева, ✓ дуальна тощо.	Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 п. 6
Форми підвищення кваліфікації можуть поєднуватись.	Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 п. 6

Основні види підвищення кваліфікації

Види підвищення кваліфікації	Документ
Навчання за програмою підвищення кваліфікації, у тому числі участь у: ✓ семінарах, ✓ практикумах, ✓ тренінгах, ✓ вебінарах, ✓ майстер-класах тощо.	Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 п. 6
Стажування	Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 п. 6, 11
Окремі види діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників (участь у: ✓ програмах академічної мобільності, ✓ самоосвіта, ✓ здобуття наукового ступеня, ✓ здобуття вищої освіти, ✓ можуть бути визнані як підвищення кваліфікації).	Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 п. 26

Перелік рекомендованих напрямів підвищення кваліфікації

1. Розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій) (*Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 п.15*)

2. Формування у здобувачів освіти спільних для ключових компетентностей вмінь, визначених Законом України «Про освіту», а саме (*Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 п.15, (Закон України «Про освіту» ч.1 ст. 12)*):

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність;
- інші компетентності, передбачені стандартом освіти.

3. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння:

- читання з розумінням,
- уміння висловлювати власну думку усно і письмово,
- критичне та системне мислення,
- здатність логічно обґрунтовувати позицію,
- творчість,
- ініціативність,
- вміння конструктивно керувати емоціями,
- оцінювати ризики,
- приймати рішення,

- розв'язувати проблеми,
- здатність співпрацювати з іншими людьми.

(Закон України «Про освіту» ч.1 ст. 12)

4. Психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку, основи андрагогіки. *(Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 п.15)*

5. Створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами. *(Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 п.15)*

6. Використання інформаційно-комунікативних (цифрових) технологій в освітньому процесі шляхом формальної (за типовою програмою підвищення кваліфікації), неформальної або інформальної освіти в порядку, визначеному законодавством *(Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 п.15, «Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти» п.5)*

7. Мовленнєва, цифрова, комунікаційна, інклюзивна, емоційно-етична компетентність. *(Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 п.15)*

8. Розвиток управлінської компетентності (для керівників закладів освіти та їх заступників). *(Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 п.15)*

9. Формування педагогіки партнерства, дотримання академічної доброчесності, запобігання та припинення булінгу (цькування), порушення гідності дітей, формування у них культури нетерпимості до проявів дискримінації та корупції, надання дітям домедичної допомоги тощо. *(Лист МОН України від 04.03.2020 № 1/9-141)*

**Алгоритм визнання
підвищення кваліфікації педагогічного працівника
закладу освіти**

1. Педагогічний працівник подає клопотання до педагогічної ради закладу освіти про визнання результатів підвищення кваліфікації та документ про підвищення кваліфікації (*протягом 1 місяця після завершення підвищення кваліфікації*).
2. Педагогічна рада на засіданні розглядає клопотання педагога (*протягом 1 місяця з дня подання клопотання*).
3. Педагогічна рада заслуховує педагогічного працівника на засіданні педагогічної ради щодо якості виконання програми підвищення кваліфікації, результатів підвищення кваліфікації, дотримання суб'єктом підвищення кваліфікації умов договору.
4. Прийняття педагогічною радою рішення щодо визнання результатів підвищення кваліфікації педагогічного працівника.

Зверніть увагу!

10. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (ст. 40):

- Засідання педагогічної ради є правомочним, якщо на ньому присутні не менше двох третин її складу.
- Рішення з усіх питань приймаються більшістю голосів від її складу.
- У разі рівного розподілу голосів голос голови педагогічної ради є визначальним.
- Рішення педагогічної ради оформлюються протоколом засідання, який підписується головою та секретарем педагогічної ради.
- Педагогічна рада приймає рішення щодо визнання результатів підвищення кваліфікації педагогічного працівника, отриманих ним поза закладами освіти, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою.

11. Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (п. 24):

- Результати підвищення кваліфікації у суб'єктів підвищення кваліфікації, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою програмою, не потребують окремого визнання чи підтвердження.
- Результати підвищення кваліфікації у інших суб'єктів підвищення кваліфікації визначаються рішенням педагогічної ради відповідного закладу освіти.
- Порядок визнання результатів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти встановлюється педагогічними радами відповідних закладів освіти.

12. У разі, якщо педагогічна рада не може зібратися впродовж одного місяця з дати подання

клопотання у складі, необхідному для прийняття рішення, питання розгляду клопотань вноситься до порядку денного найближчого засідання (наприклад, якщо термін розгляду припадає на період літніх канікул, коли більшість членів педагогічного колективу у щорічній основній відпустці).

Додаток 4

Стажування. Алгоритм організації

Відповідно до Постанови КМУ від 21.08.2019 №800 п.11

1. Стажування здійснюється за індивідуальною програмою, що розробляється і затверджується суб'єктом підвищення кваліфікації.
2. Індивідуальна програма стажування повинна містити інформацію про її обсяг (тривалість) та очікувані результати навчання. Індивідуальна програма стажування може містити також іншу інформацію, що стосується проходження стажування педагогічним працівником.
3. Між закладом освіти, працівник (працівники) якого проходить (проходять) стажування, та суб'єктом підвищення кваліфікації укладається договір, що передбачає стажування одного чи декількох працівників. У такому випадку індивідуальна (індивідуальні) програма (програми) є невід'ємним (невід'ємними) додатком (додатками) до договору.
4. За пропозицією однієї із сторін договору, до нього можуть вноситися зміни (уточнення) шляхом укладення відповідної додаткової угоди (додатка до угоди).
5. Стажування педагогічних працівників може здійснюватися в закладах освіти.
6. Стажування педагогічних працівників закладів освіти може здійснюватися в закладі освіти за місцем роботи працівника або в іншому закладі освіти. Керівником такого стажування призначається педагогічний працівник, який працює у суб'єкта підвищення кваліфікації за основним місцем роботи, має науковий ступінь та/або вчене, почесне чи педагогічне звання (крім звання «старший вчитель») та/або успішно пройшов сертифікацію в установленому законодавством порядку.
7. Один день стажування оцінюється у 6 годин або 0,2 кредиту ЄКТС.

Порадник для самооцінювання

Нагадаємо, що тільки Ви вирішуєте, чи потрібне Вам самооцінювання і в якій формі його робити. Траєкторію власного підвищення кваліфікації педагогічні працівники визначають самостійно, узгоджуючи свої плани з колективом, у якому працюють.

Цей порадник розроблений виключно щоб допомогти Вам сфокусуватися на першочергових потребах у підвищенні кваліфікації, побудувати індивідуальний план професійного зростання та в жодному разі не може ніким використовуватися як обов'язковий.

Такий огляд доцільно здійснити одразу на 5 років та потім щороку, за потреби, переглядати його.

1. Подумайте, чи є щось, чого б Вам давно хотілося навчитися (чи вдосконалити)?

Занотуйте всі бажання.

2. Ознайомтеся із переліком рекомендованих напрямів підвищення кваліфікації.

Також Ви можете скористатися розширеним переліком, представленим на Національній платформі можливостей професійного розвитку педагогічних працівників «EdWay» (www.edway.in.ua). Для цього натисніть *Пошук >> Можливості підвищення кваліфікації*. У блоці *«Уточніть свій пошук»* ознайомтеся із випадними списками у полях *Основні напрями підвищення кваліфікації*, *Перелік загальних компетентностей*, *Перелік професійних компетентностей*.

Занотуйте ті, які, як відчуваєте, варто було б сформулювати / вдосконалити.

3. Ознайомтеся із професійним стандартом «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (це все один документ – наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.12.2020 № 2736) або з іншим професійним стандартом відповідно до посади педагогічного працівника. Зверніть особливу увагу на п. 6 – опис трудових функцій. Що з наведеного Вам вдається добре, а що потребує вдосконалення? Занотуйте чи позначте маркером на роздрукуванні таблиці.

4. Дайте відповіді на запитання (нижче наведені) та подумайте, чи

потрібно Вам врахувати щось із цього при плануванні свого підвищення кваліфікації.

- Ви викладаєте один чи кілька предметів? Які? Якщо кілька – які з них викладаєте довше, а які – недавно.
- Чи є Ви керівником / керівницею закладу освіти? Як давно? Чи протягом першого року після призначення на посаду Ви проходили вже курс підвищення кваліфікації з управлінської діяльності обсягом не менше 90 навчальних годин?
- Над якими темами й завданнями працює колектив закладу (стратегічний план, освітня програма тощо)? Які у зв'язку з цим виникають потреби у професійному зростанні?
- Чи змінилося щось у Вашому закладі освіти / класі останнім часом (наприклад, з'явилися діти з особливими освітніми потребами чи з національних меншин, чи були конфлікти з батьками, чи почалося запровадження якоїсь нової програми)?
- Які виклики постають перед освітою?
- Які новації з'явилися в освіті, викладанні, методиках останнім часом?
- Про що Ви чули / читали? Про що розповідали колеги? Що Вас зацікавило?
- Які пропозиції у сфері підвищення педагогічної кваліфікації наявні в найзручнішому для Вас доступі?

5. Усі виписані та позначені напрями організуйте у три блоки:

- 1) із чого розпочати одразу,
- 2) що відтермінувати в перспективі на 3-4-5 років,
- 3) що потребує докладнішого вивчення й продумування, консультації з колегами, керівництвом.

6. Проаналізуйте, які можливості, де, у яких суб'єктів підвищення кваліфікації, за якою ціною доступні за напрямками першого блоку («розпочати одразу»). Ви можете шукати через запити в Google, на сайтах організацій, у тематичних освітянських групах, розпитати колег.

Можете також скористатися багатокритеріальним пошуком на Національній платформі можливостей професійного розвитку педагогічних працівників «EdWay» (www.edway.in.ua) – шукати зручно за можливостями чи за суб'єктами підвищення кваліфікації.

Можете звернутися за консультацією до центру професійного розвитку педагогічних працівників (ЦПРПП).

7. За результатами самооцінювання й аналізу можливостей можете сформулювати індивідуальний план професійного розвитку на найближчий рік та ширший – на кілька наступних років. Цей план визначить Вашу траєкторію професійного розвитку – персональний шлях реалізації професійного потенціалу, що ґрунтується на вільному виборі закладу освіти, установи, організації, іншого суб'єкта освітньої діяльності, видів, форм, темпу здобуття освіти та освітньої програми в межах здобуття освіти дорослих ([постанова КМУ від 29.07.2020 № 672](#)). Це допоможе Вам не хаотично записуватися на курси то там, то там, а вибудувати певну логіку, стратегію, розподілити час і кошти, синхронізувати свої плани з колегами й адміністрацією. Наприклад, можливо, після обговорення для

якогось навчання у вас у колективі сформується мінігрупа, і тоді можна організувати підвищення кваліфікації зручніше й ощадливіше.

Варто періодично повертатися до цього плану, позначати реалізоване, коригувати його.

